Գեղուտի *առուն։ Այս Թորդում եւ Օլթի առուակները միանում են, ուղղւում են հիւ–*

պատապարանները յայտնի են, մանաւանդ Ջուարթնոցը, իր բարդ ճարտարապետութեամբ։ Ինչպէս կան համաշխարային պատմական եօթը հրաշալիքներ, Եգիպտոսի Պիրամիդներից սկսած, այդպէս էլ Ճորոխի Աւազանը իր եօթը հրաշակերտներն ունի, որոնցից մէկն էլ Իշխանքի այս տաճարն է։ Թէ սա Ներսէսի օրով եւ նրա ճաշակով է կառուցուած, բացի վերանորոգումները, կասկածները կ'անհետանան, եթէ ականատեսը մի առ մի բոլոր մանրամասնութիւնները զննէ։ Խախի (Թորդումի խախի տաճարն է) հիմունքը եւ կամարների կազմը, Իշխանի նախշերը (նկարները) հրաշակերտ է համարուած։ Եօթը հրաշալիքն սկսւում է Խախով, վերջանում է Իշխանով, որոց մէջ տեղ են գրաւում Օշկ, Օշնակ, Օթխա, Բանա տաճարները եւ Արքերնիսի դուռը։ Երբ առաջին անգամ 1873 թ. Իշխանում Մկրի հետ զննում էի Ներսէսի ապարանքի ներքին որմանկարները, մենտորս ասաց. — Մէկ վերն աչէ, վերն, տես ամբողջապէս ոսկեպատ է։ — Ինչ կայ որ, աւացի աչքերս առաստաղին յառած, մեր տան դահլիճի առաստաղն էլ ոսկեզօծ է։ — Ձեր դահլիճի ծաղիկների տակ փօյա է դրած, էն էլ պղնձի փօյա. հազար-հազար տարի առաջ ոսկի է բանել, այնքան ծխից ու կեղտից յետոյ, զուտ ոսկին իր փայլը չի կորցրել։ Եւ ուղիղ, երբ երկար զննեցի, էլ աչքերս չէի կարող ցած բերել. այնքան որ գրաւիչ էին։ Երբ 1906 թ. Վենետիկ Դոժերի պալատի դահլիճի ոսկեզէգուն առաստաղը տեսայ, առաջնորդիս մօտեցայ եւ ասացի. — Իշխանքի ապարանքի առաստաղն յիշեցի, երբ տեսայ այս հսկայ դահլիճի առաստաղը. համանման ձեւ ունին, բայց սա նրանից 5—6 անգամ մեծ է, իսկ ոսկեզօծումը միատեսակ է։ Առաջնորդս կասկածեց եւ կասկածելու էլ իրաւունք ունէր. Տայքի Իշխանք գեղում, մի աւերակ ապարանքում ոսկեզօծ առաստաղ։ 1916 թ. այդ դահլիճն ու ապարանքն իսպառ կործանուած եւ հողի հետ հաւասարուած էին։

Սակայն Իշխանքի տաճարը իր նկարազարդով կայ եւ մնում է որպէս անկործան հրաշալիք Տայոց աշխարհի, որի գմբէթի, կամարների վրայ այնպիսի ներկ է բանացրած,